

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְשׁוּלְטָנֵי עַמְמִין, מִתְּכַנְּפִין תְּרִיסַר בְּתֵי דִינִין, וּמִשְׁתַּקְּעֵן גּוֹ תְּהוּמָא רַבָּה, גְּעֵי טְרָנָא, גְּעֵין, וְרַהֲיֵטֵן (נ"א תְּרִיסִין) וְנַחְתִּין תְּרִין דְּמַעִין לְשְׁקִיעָא דִּימָא רַבָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (תהלים ל"ו) מִשְׁפָּטֶיהָ תְּהוֹם רַבָּה. וּמִתְגַּלְגְּלָן עֲלָאִין לְתַמָּא, אֲתַבְּקֵעֵן תַּתְּאִין, וְנַחְתִּין מְאֵתָן וְאַרְבַּעִין דְּרַגִּין הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (עמוס ג') אֲרִיָּה שָׂאג מִי לֹא יִירָא.

תְּנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּמָסַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְשָׂרָא דְּמִצְרָאִי, גְּזַר עֲלֵיהּוּ שְׁבַע גְּזֵרוֹת, שִׁישְׁעַבְדּוּ בְּהוֹן מִצְרָאִי. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות א') וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדוּתָהּ קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּגּוֹ'. וְלִקְבְּלֵיהוֹן שְׁבַע עֶשְׂרֵי לְטָב, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ, וַיִּשְׂרְצוּ, וַיִּרְבוּ, וַיַּעֲצְמוּ, בְּמָאד, מָאד, וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם.

הֲבָה נְתַחֲפָמָה לוֹ. (שמות א') רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אִין הֲבָה אֶלָּא לְשׁוֹן הַזְּמָנָה, לְמַעַבְדַּ דִּינָא. פְּמָה דְּאֵתָּ אָמַר, (בראשית י"א) הֲבָה נִרְדָּה. (שמואל א' י"ד) הֲבָה תָּמִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֲבָה כּוֹלָם, לְשׁוֹן הַסְּפָמָה וְהַזְּמָנָה. כְּמוֹ (בראשית י"א) הֲבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר. (שופטים כ') הָבוּ לָכֶם עֶצֶה. (תהלים כ"ט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲבָה נְתַחֲפָמָה לוֹ נְהוּי בְּהַסְּפָמַת דִּינָא לְגַבְיָהּ. פֶּן יִרְבֶּה, וְרוּחַ הַקְּדָשׁ אוֹמְרָת פֶּן יִרְבֶּה, וְכֵן יִפְרוּץ. וּמִלְּאָכִי הַשָּׂרֵת הוּוּ לְהוּ לְשָׁפִים וְלְצַנִּינִים הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיִּקְוְצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל. דִּהוּוּ מִתְּעַקְצֵי מִמְּלָאכֵי הַשָּׂרֵת, פְּהֵנִי קוֹצֵי דְּמִתְּעַקְצֵי בְּהוּ אִינְשֵׁי.

אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה הָוָה מִחֲשַׁבְתֵּיהוֹן דְּמִצְרָאִי, דְּמִמְנַע מִיִּשְׂרָאֵל פְּרִיָּה וְרַבְיָה, וְשִׁלְטָנָא דְּמִמְנָא עֲלֵיהוֹן דְּאָעִיל שְׂתַמְנַע פְּרִיָּה וְרַבְיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְהַשְּׁלִיט הַמְּנַחַע עֲלֵיהֶם שְׂהַכְנִיס כֶּף בְּלַבָּם? אֶלָּא אָמַר לְהֶם,

שְׂנַמְסָרִים בְּנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְטֵי הַעַמִּים, מִתְּכַנְּסִים שְׁנִים עֶשֶׂר בְּתֵי דִין וְנִשְׁקָעִים לְתוֹךְ תְּהוֹם רַבָּה. גּוֹעָה הָאֵדוֹן, גּוֹעִים וְרָצִים (בַּעֲלֵי מַגְנִים), וַיִּוְרְדוּת שְׁתֵּי דְמַעוֹת לְשַׁקַּע שֶׁל הַיָּם הַגְּדוֹל, זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים לו) מִשְׁפָּטֶיהָ תְּהוֹם רַבָּה. וּמִתְגַּלְגְּלִים עֲלֵיוֹנִים לְמַטָּה, מִתְּבַקְּעִים הַתַּחְתּוֹנִים, וַיִּוְרְדִים מֵאֲתַם וְאַרְבַּעִים דְּרַגּוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (עמוס ג') אֲרִיָּה שָׂאג מִי לֹא יִירָא.

שְׁנִינוּ, בְּשַׁעֲהַ שְׁמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת יִשְׂרָאֵל לְשַׁר מִצְרַיִם, גְּזַר עֲלֵיהֶם שְׁבַע גְּזֵרוֹת שִׁישְׁעַבְדּוּ בְּהֶם הַמִּצְרַיִם, זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדוּתָהּ קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּגּוֹ'. וְכַנְגַּדָם שְׁבַע לְטוֹב - וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמָאד מָאד וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אֹתָם.

הֲבָה נְתַחֲפָמָה לוֹ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אִין הֲבָה אֶלָּא לְשׁוֹן הַזְּמָנָה לְעִשׂוֹת דִּין, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (בראשית י"א) הֲבָה נִרְדָּה. (שמואל א' י"ד) הֲבָה תָּמִים. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֲבָה - כָּלָם לְשׁוֹן הַסְּפָמָה וְהַזְּמָנָה, כְּמוֹ הֲבָה נִבְנָה לָנוּ עִיר. (שופטים כ') הָבוּ לָכֶם עֶצֶה. (תהלים כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲבָה נְתַחֲפָמָה לוֹ נְהוּי בְּהַסְּפָמַת הַדִּין אֱלִיוּ. פֶּן יִרְבֶּה, וְרוּחַ הַקְּדָשׁ אוֹמְרָת פֶּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרוּץ. וּמִלְּאָכִי הַשָּׂרֵת הִיוּ לְהֶם לְשָׁפִים וְלְצַנִּינִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּקְוְצוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיוּ נִעְקָרִים מִמְּלָאכֵי הַשָּׂרֵת, כְּמוֹ שְׂאֲנָשִׁים נִעְקָצִים מִהַקּוֹצִים הַלְלוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה הָיְתָה מִחֲשַׁבְתֵּי הַמִּצְרַיִם שְׂתַמְנַע פְּרִיָּה וְרַבְיָה מִיִּשְׂרָאֵל וְהַשְּׁלִיט הַמְּנַחַע עֲלֵיהֶם שְׂהַכְנִיס כֶּף בְּלַבָּם? אֶלָּא אָמַר לְהֶם,

היו יודעים שעתיד בן אהרן לצאת מישראל שיעשה דין באלהיהם על ידו.

שאמר רבי יוחנן, בשעה שאמר משה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים, הלך דומה, שרו של מצרים, ארבע מאות פרסה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, גזרה נגזרה לפני, שכתוב (ישעיה כד) יפקד ה' על צבא המרום וגו'. באותה שעה נטלה השררה ממנו, ונתמנה דומה שר של גיהנם לדון שם נפשות הרשעים. ורבי יהודה אומר, על המתים נתמנה.

אמר רבי חנינא, כתוב (במדבר א) ובאלהיהם עשה ה' שפטים. וכי באלוה של כסף ושל זהב ושל עץ ושל אבן יש שפטים? אלא, אמר רבי יוסי, של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם, ושל עץ מתרקבין.

אמר רבי אלעזר, אלוה של מצרים שה היה, וצוה הקדוש ברוך הוא לעשות בו שפטים, לשרף אותו באש, כמו שנאמר (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש, כדי שיהא ריחו נודף. ועוד, (שמות יב) ראשו על פרעיו ועל קרבו. ועוד, שעצמותיו משלכים בשוק. וזאת היתה למצרים קשה מפלן, זהו שכתוב שפטים.

אמר רבי יהודה, באלהיהם ממש, וזהו שר שלהם, לקיים יפקד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. וכל זה היו יודעים החכמים שבהם, וכל שפן שר שלהם, על פן כתוב הבה נתחכמה לו.

רבי יוחנן אמר, הרבה עבודה זרה היו במצרים, ונילוס אלוה שלהם היה, ובכלל אלהיהם היה הוא, ובכלם עשה ה'

בלבהון פך. אלא, אמר להון, הוּו ידעין, דזמין ברא חדא למיפק מישראל, דיתעביד דינא בבאלהיהון על ידיה.

דאמר רבי יוחנן, בשעה שאמר משה, (שמות י"ב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים הלך דומה שרו של מצרים, ארבע מאות פרסה. אמר ליה קדשא בריך הוא, גזרה נגזרה לפני, דכתיב, (ישעיה כ"ד) יפקד יי' על צבא המרום במרום וגו'. באותה שעה נטלה השררה ממנו, ונתמנה דומה שר של גיהנם, לידון שם נפשות הרשעים. ורבי יהודה אומר על המתים נתמנה.

אמר רבי חנינא, כתיב (במדבר ל"ג) ובאלהיהם עשה יי' שפטים. וכי באלוה של כסף, ושל זהב, ושל עץ, ושל אבן, יש שפטים. אלא אמר רבי יוסי, של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם, ושל עץ מתרקבין.

אמר רבי אלעזר, אלוה של מצרים שה היה, וצוה הקדוש ברוך הוא לעשות בו שפטים, לשרוף אותו באש, כמה דאת אמר, (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש. כדי שיהא ריחו נודף. ועוד, (שמות י"ב) ראשו על פרעיו ועל קרבו. ועוד, שעצמותיו מושלכים בשוק. וזאת היתה למצרים קשה מפולן, הדא הוא דכתיב, שפטים.

אמר רבי יהודה באלהיהם ממש וזהו שר שלהם, לקיים, יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה. וכל זה היו יודעים החכמים שבהם, וכל שפן שר שלהם. על פן כתיב, הבה נתחכמה לו.

רבי יוחנן אמר, הרבה עבודה זרה היו במצרים, ונילוס אלוה (דף י"ח ע"ב) שלהם היה, ובכלל אלהיהם היה הוא, ובכולם עשה ה'